

SABADELL FEDERAL

Setmanari porta-veu del Partit Federal

Redacció i Administració: Jardí, 7 i 9

Els originals no's tornen.

Dels articles ne son responsables els seus respectius autors.

SUBSCRIPCIÓ MENSUAL 50 CÉNTS.

NOMBRE SOLT 10 »

EFEMÉRIDES

14 de Juliol ⁽¹⁾

Aquest dia en que la Humanitat reposa un moment per a emprendre amb més braó la marxa cap a una nova ruta de redempció, viurà sempiternament entre els homes, perquè aquestes efemérides immortals passen a la posteritat gravant-se fortament a l'esperit i queden enganxades al cos com la carn i la ungla. I sempre, per l'enemic de la llibertat, per un plutòcrata convençut, per un ultra furibond, que aquesta data no els dongui cap sensació, quan la miren en la fosca del passat, veuen que brilla intensament, amb la potència d'un meteor, d'un astre de primera magnitud.

Aquest 14 de juliol no vol dir solament l'assalt de la Bastilla, en les maçmorres de la qual s'ajuntaven el crits de dolor i d'odi de les víctimes de cent reis, sinó que és el fulminant 10 d'agost amb el seu dematí llòbreg; és el 20 de setembre amb l'establiment de les guillotines; és el 21 de gener en que, triomfant la consciència de la revolució sobre el seu instint, aquesta tallà el coll vulgar de Lluís XVI, esborrant així divuit segles de reialesa; és la mort d'aquella despiatada Maria Antonieta; és el rebaixament del Delfí rebent les ensenyances del tirapeu d'un sabater; és convertir les Tulleries en una plaça de revolta i els jardins reials en trinxeres per als *sans-culottes*; és el desfer tota la baixesa dels cortisans darrera la fugida dels Artois, dels Angulema, dels Anghien; és fer servir de trofeu de batalla el cos mutilat de la princesa de Lamballe que la turba passejà els seus misteris carnals pels carrers; és l'acabament d'una monarquia caiguda en el llot dels mals vicis, de les corrupteles i dels desenfrenaments sensuais i de les festes orgiaques que inicià aquell Lluís XV el Molt Amat, damunt els cossos perfumats de la Pompadour i la Du Barry. És la justícia triomfant sobre el llibertinatge de la aristocràcia i fent desaparèixer les gerarquies i privilegis socials; és la revolta com a font que apagà la sed de millorament

i d'ascensió del poble que es moria de fam. D'aquí el neixement de la Convenció, terrible i lluminosa, l'horitzó més alt que han contemplat els homes malgrat l'Himalaya, i aquesta cosa sens precedents és, potser, el punt més culminant de la Historia. En la Convenció hi neixeren aquestes tres figures ombrives, aquests tres titans que es digueren Marat, Danton, Robespierre; fou el crit de redempció humana acabant amb el poder personal i la autocràcia, amb els nobles i els clergues, i a la vegada que decretava la mort d'aquell Lluís Capet, donava al món els Drets de l'Home; és la llibertat imperant sobre la Terra després de mil vuitcents anys de denigració i baixesa humana; és curar la llaga gloriosa del país selvatge de la Vendée; és el jacobinisme, és la Marsellesa substituint la Carmanyola; és el xoc terrible entre la Gironda i la Muntanya d'on sortí el *fiat lux* que il·luminà l'abim del món, malgrat el Terror. D'aquí segueix la epopeia de Napoleó, aquell poema místic que va d'Austerlitz a Waterlòo, volguent donar la llibertat al món, i sota aquest Bonapart i sota l'Imperi, i sota el regnat dels Cent Dies, la França sempre és grandiosa, i quan decau amb la restauració de l'Imperi per la emboscada de Napoleó *le Petit*, sembla que un Déu la castigui decretant la vergonya de Sedán i el seu Any Terrible, que'l poble reivindicà amb la Commune i amb l'afiançament complet de la tercera República, prosseguint una època floreixent mercès al regnat del Dret i la Justícia, fins als nostres dies.

Aixó és la Revolució Francesa.

Què ha existit de més gran i de més transcendència en la historia de la Humanitat? Jesús de Nazareth? La caiguda de Roma? La Reforma Luterana? Cap d'aquests tres fets socials que han portat una revolució en les creencies religioses de la humanitat, superen en cap moment a la Revolució Francesa, perquè d'allavors ençà la llibertat individual i col·lectiva que disfrutem ens ve d'aquest enorme i formidable esclat d'agitació

humana al volt de la causa del resorgiment ciutadà que s'inicià al 1792. I aquesta causa sempre tan dignament defensada per la França, reb avui el *referendum* del món amb la actual guerra europea que supera a les grans llegendes homèriques i napoleòniques. Aquest és un altre fet tan grandios que la propia Humanitat es detura a contemplar-lo com ho feu amb la Revolució Francesa, i en una i en altra cosa la França gentil, la França forta, la França brava, mostra el sacrifici d'ésser una veritable mare del món. I com si les gestes tornessin, avui un Guillem II fa de Brunswick, i els descendents de la *madame Veto*, de la *austríaca*, trepitgen territori francès volguent usurpar aquesta llibertat que tanta sang costa, però també com allavors en son foragitats i perseguits i un altre Valmy se redreça. El Marne no va deixar d'ésser un nou Jordà que uní a les tropes republicanes d'un místic amor per la causa que defensen, i avui Verdun, que allavors era el camí en el qual venien contra Paris els exèrcits dels reis coal·ligats, és una llegendària muntanya del Sinai on França, etern Jehová, mostra les Taules de la Llei que son els Drets de l'Home, en contra dels quals el ferro germànic se destrueix rabiosament.

Aquest 14 de juliol que representa el govern del poble per el poble i la abolició de tota tirania, no será destruït com pensen aquells pocs que al final d'aquesta guerra pugui caurer la República sota la espasa triomfadora, i el reialisme governi, substituint l'imperi republicà, per essència revolucionari, per l'imperi filosòfic impregnat de catolicisme, com se pot creure veient la rauxa patriòtica dels catòlics francesos. En Charles Maurras sempre tindrà un enemic si aixó intentava: el poble, el *poilu* d'avui i la aristocràcia del pensament. No en vá un noble, aquell Príncep-Igualtat, el duc d'Orleans, votà per la mort de Lluís XVI, caiguent, a ultrança, en el pecat de traïdor i regicida.

(1) Retirat del número passat.

LA NACIONALITAT I EL SOCIALISME

El cas de Catalunya

De les Nacions petites que avui formen l'Espanya, concretes, definides per llur aspiració pel «governament propi», n'hi ha dugues: Basconia i Catalunya. Basconia es mou tan poc en el sentit aquest que, fins els elements nacionalistes usen el castellà en ses propagandes. En Rovira i Virgili ho diu així mateix. Aon el moviment te una intensitat viva, violenta a vegades, és aquí a Catalunya. Natural conseqüència d'aquesta aspiració del poble català, són dos partits polítics quin lema sembla ésser una mena de *Deutschland uber Alles*. Una dreta, oligàrquica, integrada tan sols per gent de burgesia, per grans capitalistes, que ho agabella tot, les vides dels obrers i les intel·ligències dels que son estudiosos; i una esquerra en fraccions—s'ha fet característic en totes les esquerres fraccionar-se,—que per a distingir-se de la dreta es diu nacionalista-socialista. La denominació de socialista m'explicava el company Joan Alavedra, encara espanta a molts d'aquest darrer partit. I es que, en realitat, es vol fer compatible lo que és incompatible, des de tot punt de mira. Aquest partit polític, tergiversa els conceptes i la essència de «El Capital» d'en Marx.

Deixant de fer historia, «el fet nacionalista-socialista», com el catolicista-socialista, és una aberració. Els qui posen la patria damunt l'Humanitat, els qui posen a un deu damunt dels homes, mai serán socialistes. Més alt que les banderes i els altars, cobertors de crims i de pillatjes, están els que treballen i no poden menjar.

Pel regoneixament d'una Nació vençuda per mitjà de les armes, quan totes les Nacions son filles de violències, no ens hi podem matar; además que, no's tracta del manament del poble per el poble, sinó del manament d'una classe, com sempre. Dir jo soc socialista i català és ben grossa heretjia, com és grossa heretjia dir jo soc socialista d'Alemanya, dir jo soc socialista d'Anglaterra. (Amb quina cara groga de vergonya tornarán a mirar-se els qui abans de la guerra eren capdevaners del Socialisme... Ah, no'l jugarán més al proletariat!

Si la patria vol dir el lloc on estimem i aon ens estimen, jo dic que a Catalunya he patit fam, que jo soc explotat a Catalunya. I sé que arreu del món tots els treballadors poden parlar així de la terra aon l'etzar els ha fet néixer. No deu doncs preocupar-nos el color del vestit, sinó més abrigall per quan l'hivern arribi.

Mes si el cas de Catalunya no és significatiu davant del Socialisme, davant dels socialistes que actuem aquí a Espanya és d'una realitat que no debem distreure de prop nostre.

seu lliberalisme. Si aquest lliberalisme sentissin quins defensen la seva autonomia de l'Estat espanyol, és clar que'ls socialistes podem ser un factor del seu nacionalisme. Aquella dictadura espiritual damunt de la Península per l'acció catalana, que senyalà fa temps en Didac Ruiz, no és pas una ficció. Però cal sapiguer si els directores polítics son així lliberals com ho és el poble.

En cada català hi ha un anarquista, escrigué en Maragall, si bé no ho era ell en cap sentit. Per ésser socialista, potser que jo defensi també qualche vegada la Nacionalitat de Catalunya: mes solament per aixó, per creure que l'autor de «Les Disperses» digué una veritat. Però la patria no, la patria sota terra.

J. SALVAT PAPASEIT.

“A los federales”. *¿Desean volver los que se fueron? Con los brazos abiertos los esperamos. Gran satisfacción sería para nosotros que no hubiera disidentes.—Concesiones, ni las hacemos, ni las exigimos. Condiciones, no las admitimos, ni las imponemos. Acomódense todos a la actual organización, que en nada se distingue de la que siempre tuvimos, y cuando llegue la hora de renovar los puestos, junto los renovarán los que se fueron y los que se quedan.*—PI Y MARGALL.

Conte d'infants

Ja que la censura prèvia no ens deixa parlar de les vagues, ni de la guerra, ni de res que pugui semblar una exaltació a les passions, avui os explicarem un conte. Un conte d'infants que la nostra avia ens el explicava en les nits d'hivern a la llar del foc, quan nosaltres erem molt petitets i ella era molt vella.

Veu's-aquí que una vegada hi havia un pare que tenia molts fills, que eren molt treballadors, molt resignats i molt obedients; tan obedients i tan resignats que tot lo que guanyaven treballant ho donaven al seu pare, qui amb casseres, amb festes i amb xirinoles s'ho malgastava tot, a l'extrem de que els fills treballant molt, tantost podien menjar. Si algún cop els fills demanaven més pa per a tenir més força per a'l treball, el seu pare agafava un bastó i els hi mesurava unes quantes garrotades. Si demanaven més diners per a poder explaiar-se i alhora instruir-se en les estones de sojorn, altre volta les garrotades del pare baldaven les costelles dels fills. Empró els fills com que eren tan obedients i tan resignats, baldats i tot, tornaven al treball, i encar que anessin mal menjats tornaven a donar tot lo que guanyaven al seu pare qui, com sempre, s'ho malgastava tot amb casseres, amb festes i amb xirinoles.

Peró, veu's-aquí que una vegada aquells fills tan treballadors varen enfadar-se molt amb el seu pare, perquè mentres ells anaven mal menjats i mal vestits, son pare semblava

un senyor galant, rumbejant per tot com un hisendat que visqués de renda, que tota aquella obediència i resignació dels fills se'n va anar en orri, i tot d'una varen revoltar-se dient que no volien treballar més si el seu pare no canviava de vida, i es creuaren de braços.

Era tanta la fermesa dels fills en aquella menaça, que'l pare va temer que si feia correr el bastó com altres vegades li podia sortir malament i va tenir una pensada. Va enviar a buscar el guarda bosc que li guardava les terres, i va manar-li que amb la seva autoritat obligués als seus fills a tornar al treball i a ésser obedients com sempre.

El guarda bosc que va veurer que si els fills no treballaven ell se l'hauria de campar amb altra cosa per a guanyar-se les garrofes, va complir al peu de la lletra les disposicions del pare i va tractar als fills ferocement. No volia que anessin junts, no volia que seiessin, ni que's parlessin, ni que's miressin.

Veu's-aquí que'ls fills cançats d'aquella mena d'inquisició que'ls hi havia forjat el seu pare, varen reunir-se de amagat del guarda bosc per a conspirar. Vosaltres—ens deia l'avia—no sabeu encare el que vol dir conspirar, perquè sou petitets. Pró, els fills tot d'una varen sortir del cau aon estaven amagats i no se sab lo que va passar. Lo cert és que'l guarda bosc no va ésser més guarda bosc; que'l pare va haver de marxar corrents de casa seva i que els fills es posaren a treballar de ferm, i mentres el pare anava pel món tot miserios, els fills anaven ben menjats, ben vestits i ben jolius, i encara feien un reconet per la vellesa.

Aquest número ha sigut passat per la previa censura.

tinents. Allí està mi patria donde està mi bandera, dicen ahora las naciones.

¡Qué de sentimientos feroces, no despierta, por fin la idea de la patria reducida! Ni hay crueldad ni barbarie que no engendre ni legitime el patriotismo. Es la patria el altar en que más víctimas se inmola. Puros son los sacrificios que en él se hacen; nada importan ni nada significan los que se hizo al dios Moloch y a las divinidades aztecas.

Trabajemos, pues, y suspiremos sin cesar por la patria grande. Sólo cuando la tengamos en la tierra toda, dejará de rociar la sangre el altar de ese Moloch moderno y se reconocerán los hombres todos miembros de una sola familia.

FRANCISCO PI Y MARGALL.

El concert de l'«Orfeo»

Diumenge passat va tenir lloc en el teatre Euterpe l'anunciat concert per l'«Orfeo de Sabadell» en obsequi als seus socis protectors.

La distingida concurrencia que gairebé omplenava la elegant sala d'espectacles de l'esmentat teatre va aplaudir amb justícia totes les composicions que integraven el programa, per la justesa i afinació en que foren cantades, sobressortint, empró, «La Cançó del breçol» i «El noi de la mare», en la primera part i «Plant de donzella» per la secció de senyoretes, en la segona.

La primera fou cantada amb molt gust i amb sentiment per la senyoreta Vila, i la segona ho fou magistralment per les tres seccions. «Plant de donzella» és una cançó escaienta i encisadora que la secció de senyoretes va cantar-la amb la maestría en que ens té acostumats.

En els molts aplaudiments que va rebre el mestre Planas, hi pot adjuntar el nostre, sincer i entusiasta.

C.

Notes i Comentaris

La ciutat alegre i confiada

Sabadell, en aquests temps estivals, és ben bé una ciutat alegre i confiada. Malgrat el terravestall que trasbalsa la Espanya, no hi ha carrer ni carreret que als dissabtes i diumenges no llogui un piano o una orquestra i àdhuc una banda, i no les empenngui amb l'art de la ballaruga.

Res, que és la ciutat mellor del món. Aquí tot ho solucionem amb balls i amb xirinoles.

Per això si alguna vegada ens escapa de dir:—Ja la ballem!... no és pas que ens volgüem referir per a res en els obrers en

vaga,

Ens referim senzillament en el nostre tarannà, alegre i bellugadiç, que ens fa oblidar les hores tràgiques amb un airós vals o amb una americana desmaiadora.

Som una ciutat alegre i confiada per excel·lència, aon impera el ball i els cervells estan en crisi, i aon gastem totes les nostres energies virils en saltirons i en giravoltes.

La censura

La censura va estar, amb nosaltres, implacable. Deixà desvirtuats dos articles i a més va treure moltes ratlles d'un prec que el senyor Salas Antón feu en el Congrés. Fins ara no ens havíem adonat de que en estat de guerra, la censura que és llum per al periodista per a que no s'entrebanqui, deixa a les fosques als llegidors.

Sospensió

En virtut de les actuals circumstancies, la redacció del confrare «Germinal» orgue dels sindicats obrers de nostra ciutat, ha sospès temporalment la seva publicació.

Es fa Festa Major

Son falsos tots els rumors que han circulat aquests dies de si es faria o no la Festa Major. La Comissió Organitzadora de la mateixa diu que continua treballant activament per a que no desdiguí dels altres anys.

Deu vulgui que aquests treballs no resultin infructuosos.

Sospensió d'eleccions

S'ha confirmat el rumor que corria de la sospensió de les eleccions convocades per al dia 30 d'aquest mes, entre altres districtes, en el de Girona. Creu el Govern incompatible amb les restriccions que imposa la sospensió de les garanties constitucionals, els drets dels electors i candidats a la propaganda.

Conferencia sospesa

La conferencia que ahir divendres havia de donar en el nostre casal l'il·lustre escriptor E. Díaz Retg, s'ha sospès davant les actuals circumstancies. Ja s'anunciarà oportunament.

Rumors

Ha arribat fins a la nostra redacció un rumor que no sabem quina certesa tindrà.

Se'ns diu que'l Jutjat d'Instrucció d'aquesta ciutat ha rebut una denuncia del Fiscal del Tribunal Suprem, per a que depuri les responsabilitats que cappinguen als autors dels telegrams indecents enviats al senyor Salas Antón, amb motiu del seu debatut discurs en el missatge de la corona.

La patria

Amad vuestra patria, conciudadanos; pero no la hagáis nunca objeto exclusivo de vuestro querer, de vuestro sentir ni de vuestro pensar. Hay otra patria más grande: la tierra.

De la tierra vivimos los hombres todos, no de la sola nación a que pertenecemos. ¡Cuán pobre y estrechamente no viviríamos nosotros sin los productos del resto de Europa y los del Africa, la América y el Asia!

La idea de la patria parcial es bajo muchos conceptos funesta. Excita y mantiene celos y rivalidades entre las naciones, provoca conflictos, enciende guerras. Obliga a mantener grandes ejércitos y armadas, y a fortificar las fronteras. Ha creado las aduanas e imposibilita el libre cambio de productos.

Sólo para el deslinde de tierras contiguas ¡a qué de luchas no ha dado margen! Recientemente han estado a punto de destruirse por cuestiones de límites la Gran Bretaña y Venezuela, Chile y la República Argentina, Colombia y Nicaragua.

Se refiere la idea de la patria parcial, sólo a la tierra, no a los habitantes. Al paso que las naciones todas están dispuestas a destruirse por un palmo de tierra que se les usurpe o crean habérseles usurpado, miran con indiferencia que sus gentes emigren.

¡Si la idea de la patria parcial hiciese siquiera que se respetase la de los otros pueblos! En nombre y en interés de la patria parcial se invade la ajena, y se reduce a colonias, islas, y aún costas de lejanos con-

Avis als llegidors

Amb motiu de les actuals circumstancies, que la censura podria passar el senllapiç roig per damunt el nostre folletó «Glosas de un Socialista» i malograr així la obra del nostre volgut amic, l'excel·lent escriptor Gorkiano, aquest folletó queda suprimit temporalment, fins que's restableixi el dret que avui priva l'estat de guerra.

Així mateix preguem a nostres llegidors ens perdonin les deficiències que hi han hagut en la repartició del nostre setmanari, degut a una lleugera malaltia del nostre repartidor.

Noves

En el saló-café del Círcol Republicà Federal tindrà lloc un grandios concert matinal demà diumenge dia 23 del corrent, a les 11 en punt, executant la aplaudida Orquesta Fatxendas, el següent programa: 1. «La Verbena de la Paloma», Bretón; 2. «I Pagliacci», Leoncavallo; 3. «Jota de violi», Sarasate; 4. «La Bohème», Puccini; 5. «Samaritana», Bellace; 6. «Gran Jota de concert», Viñals. Les primeres consumacions sufriran cinc cèntims d'augment.

—Se'ns diu que proximitament donarà una conferència en aquesta ciutat l'eminent escriptor dramàtic en Adrià Gual.

—El dia 6 del prop vinent agost, tercer de la Festa Major, se celebrarà en la Rambla d'aquesta ciutat, la «Rua Artística», en la que hi pendran part tots els carruatges que's presentin degudament adornats a dit efecte i que previament s'hagin inscrit en la Secretaria de la «Comissió de Festes», fins el dia 2 del proper més d'agost.

Se concediran els següents premis.

Primer, 500 pessetes; segon, 300 pessetes; i tercer, 200 pessetes, que seran adjudicats per un Jurat competent als que a son judici en sien mereixedors.

—Segon Concurs local d'Aprenents.—Amb posterioritat al cartell de premis publicat per la Comissió organitzadora d'aquest Concurs, s'ofereixen, ademés dels senyalats, els següents:

Delineants.—25 pessetes. Dibuixar una roda d'angle de 36 dents, mòdul 6, amb indicació dels diferents procediments que hi ha pel traçat de les dents.

Curtidors.—20 pessetes ofertes per don Baldiri Cruells al que millor curteixi i acabi una pell, la qual facilitarà, en brut, el propi ofertor del premi.

—Dijous passat celebrà sessió l'Ajuntament, aprovant-se l'acta de la anterior, i es nomenà una comissió composta pels senyors Llagostera, Peig, Farreras, Durán i Tuloch, i Moragas, al dictamen segon, per instruir expedient al cobrador quefe de la Plaça Mercat.

El senyor Martí, en ausencia del senyor Llagostera, prega quedi sobre la taula un altre dictamen.

Acabat el despatx ordinari, no havent-hi cap senyor regidor que volgués demanar la paraula, s'aixecà la sessió.

—El pròxim dimarts, dia 25 del corrent, tindran lloc en el Círcol Republicà Federal, dos extraordinaris balls de tarda i vetlla, havent-se confiat el programa a la Banda Vallesana. Abans de començar els balls, tindran lloc en el Saló-café uns escollits concerts per la mateixa Banda.

—Demà diumenge tindrà lloc en el camp del Centre d'Sports, un festival a benefici de les Colònies Escolars per ajudar, amb els beneficis que s'obtinguin, als gastos que aquestes ocasioni.

Kiosc de Canaletes

Cervesa E. Petry,

S. EN C.

Exigeixis en els taps la marca del Representant

Gasseosa F. PANÉ

Se serveix a domicili

Rambla, 198

Latorre, 2

J. Vidal Tarragó

ADVOCAT

ha establert despatx en aquesta ciutat, carrer de Gràcia, 26, els diumenges de 9 a 12, continuant els dies feiners, junt amb el seu pare don J. Vidal i Valls, a Barcelona, Ronda de Sant Pere, 52, pral.

Companyia Comercial Alcoholar, S. A.

Anís ARLEQUIN 'PICAROL'

Especialitat en Misteles, Moscatells
i Licors de totes classes

Dipositari: **Josep Fitó** (a) **Mistos**

Sant Pere, 31 • Telèfon 660 • Sabadell